
Ключевые слова: инновации, инновационное развитие, предприятия водного транспорта, перспективы развития.

Kosenko D.

THE ROLE OF INNOVATION IN DEVELOPMENT OF MODERN WATER TRANSPORT ENTERPRISES

The article discusses the role of modern innovation in the development of Ukrainian enterprises of water transport. The development of innovation in enterprises of water transport of Ukraine is an important part of the industry which affect the market competitiveness of our state. The most important issue in the development of water transport enterprises is finding investment and innovative development.

Keywords: *innovation, innovative development, water transport enterprises, development prospects.*

УДК 334.711:65.012.34

Алишанов Фаїг Фархад огли

ФОРМУВАННЯ ЛОГІСТИЧНОЇ СТРАТЕГІЇ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ ВОДНОГО ТРАНСПОРТУ

У статті розглянуто основні наукові підходи до визначення сутності логістичного управління підприємством водного транспорту, обґрунтовано мету і принципи логістичного управління. Розкрито загальні принципи логістичного управління. Виокремлено основні та додаткові функції логістичного управління. Проаналізовано основні причини, що зумовлюють складності імплементації основних положень логістики на підприємствах водної галузі.

Ключові слова: *логістика, логістичне управління, логістичний підхід, логістична система, матеріальні потоки, інформаційна логістична система.*

Постановка проблеми. Динамічний розвиток ринкових процесів в Україні, реформування всього комплексу виробничих відносин вимагають створення принципово нової системи управління підприємствами, у т.ч. підприємствами водного транспорту. Це пов'язано з тим, що входження України до світового економічного простору як рівноправного економічного партнера ставить перед вітчизняними підприємствами водного транспорту проблеми, створені як їх тривалою роботою в умовах командно-адміністративної системи, так і необхідністю становлення сучасної ринкової економіки та зміною цільової орієнтації підприємств [1, с.3].

Для досягнення стійкої конкурентоспроможності на ринку актуальним є питання пошуку інноваційних моделей розвитку й управління підприємством, однією з яких є застосування логістичного підходу до управління підприємствами, у т.ч. водного транспорту.

В умовах сьогодення розробляти системи стратегічного управління стали навіть малі підприємства, які намагаються сформувати систему ефективного управління та розвитку. У розвинених країнах підприємства водного транспорту активно використовують стратегічне

управління, що допомагає визначити напрямок розвитку на тривалий період часу. У цьому відношенні підприємства водної галузі України не повинні бути винятком.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Великий внесок у дослідження проблем, пов'язаних з управлінням логістичною діяльністю підприємств в цілому, присвячені праці О. Амоші, М. Білопольського, В. Геєця, А. Грандберга, М. Гордона, Б. Данилишина, С. Дорогунцова, Л. Зайцевої, А. Кальченко, Є. Крикавського, Р. Ларіної, В. Мамутова, О. Мошенця, М. Окландер, В. Смиричинського, Н. Чухрай та інших. Необхідність подальшого теоретичного обґрунтування та розроблення практичних рекомендацій щодо формування логістичної стратегії управління підприємствами водного транспорту потребує подальшого розроблення, що й зумовило тему статті.

Метою дослідження є визначення економічної сутності логістичного управління та обґрунтування його основних принципів у діяльності підприємств водного транспорту з врахуванням умов сучасної української економіки.

Виклад основного матеріалу. Застосування логістики в економіці України зумовлене сучасними реаліями, управлінню підприємствами водного транспорту на засадах логістичних підходів приділяється поки що недостатньо уваги порівняно з розвиненими країнами. Зарубіжні компанії давно й успішно використовують логістичні підходи, тоді як українські підприємці роблять тільки перші кроки в цьому напрямку. Труднощі імплементації основних положень логістики на вітчизняних підприємствах водного транспорту полягають, насамперед, у нестабільності економіки України, а найважливіші проблеми, пов'язані з ефективним використанням логістики у вітчизняному підприємстві, на думку науковців [2, 3], можна поділити на об'єктивні та суб'єктивні.

Об'єктивними причинами є недосконалість методологічної бази впровадження логістики в реальний сектор економіки України; невизначеність меж використання логістики в існуючих господарських системах; нестійке правове поле діяльності підприємницьких структур, а також непродумана система оподаткування; той факт, що немає необхідної структуризації діяльності господарських систем, яка потрібна для впровадження логістики; значний моральний і фізичний знос виробничого устаткування; слаборозвинена транспортна інфраструктура, у тому числі водні шляхи, яка не відповідає сучасним вимогам (високий ступінь фізичного і морального зносу транспортних засобів (суден) і, як наслідок, низька ефективність їх функціонування); низький рівень розвитку виробничо-технічної бази складського господарства; недостатній рівень розвитку й використання сучасних систем електронних комунікацій, електронних мереж, систем зв'язку, телекомунікацій, сезонність.

Однією із суб'єктивних причин є те, що немає кваліфікованих фахівців з логістики і потенційне небажання менеджерів змінювати сталі стереотипи роботи на тлі загальної низької правової й управлінської культури. Керівники служб постачання, доставки, продажів, які звикли виконувати свої традиційні функції, перешкоджають упровадженню наскрізної схеми управління матеріальними потоками підприємства, оскільки цілі логістики не збігаються з цілями окремих функціональних підрозділів. Більше того, окреме підприємство, оптимізоване з погляду логістики, може виявитися неоптимальною ланкою в загальному логістичному ланцюзі у зв'язку з тим, що логістичний підхід передбачає включення в ланцюг безпосередньо дієвого підприємства і пов'язаних з ним постачальників, посередників, клієнтів. Саме координація роботи ланцюга, що складається з різних підприємств, є найважчою при використанні логістичних методів управління. Головні передумови входження економіки України у сферу логістичного управління мають свою специфіку, зумовлену як тимчасово діючими факторами, пов'язаними з перехідним характером української системи господарювання, так і з більш тривалими та постійно діючими факторами, зокрема такими, як: розміри і географічне розташування країни; види, обсяги, якість і доступність природних ресурсів; наявність інтелектуального потенціалу і кваліфікованих трудових ресурсів; розміри, спеціалізація і розподіл по території країни виробничих комплексів і центрів; рівень інтеграції у світовий економічний простір [4, с. 260]. Незважаючи на багатоаспектність і широту цілей логістичного управління, науковці-

логісти [5] виділяють спільні цілі, властиві всім учасникам логістичних систем. Головними серед них вважаються: удосконалення процесів фізичного переміщення ресурсів і готової продукції в усіх структурах, охоплених логістичним управлінням; гармонізація стратегічних, тактичних і оперативних логістичних цілей із загальними цілями і стратегіями підприємств або інших учасників логістичного ланцюга; спрямування інтегрованої діяльності учасників логістичного ланцюга на ефективне обслуговування клієнта за принципом «висока користь – допустимі витрати». Логістичний підхід до управління підприємством водного транспорту націлений на забезпечення раціоналізації поточкових процесів у рамках керованої системи з позиції єдиного матеріалопровідного ланцюга, інтеграція окремих частин якого здійснюється на технічному, технологічному, економічному, методологічному рівнях, а мінімізація витрат часу і ресурсів досягається шляхом оптимізації наскрізного управління матеріальними, інформаційними та фінансовими потоками. Таким чином, логістичне управління підприємством водного транспорту полягає в цілеспрямованому впливі на логістичні потоки з метою синхронізації їхньої взаємодії і досягнення ефекту синергізму.

Як найважливіша підсистема загальної системи управління підприємством, логістичне управління спрямоване на досягнення стратегічних і тактичних цілей розвитку підприємства. Логістичне управління інвестиційною, інноваційною, виробничою, фінансовою, кадровою та інформаційною сферами діяльності сприяє реалізації стратегічних, а всіма поточковими процесами в ланцюзі «закупівля ресурсів – транспортування – виробництво – складування – реалізація – сервісне обслуговування кінцевих споживачів» – тактичних цілей підприємства. Загальною метою логістичного управління є реалізація й узгодження економічних інтересів безпосередніх і опосередкованих учасників підприємницьких процесів через найефективніше використання ресурсів у існуючих на даний час умовах господарювання. Загальна мета діяльності кожного підприємства водного транспорту конкретизується у підцілях, які визначаються потребами оптимізації і раціоналізації підприємницької діяльності, розвитком інфраструктури логістичної системи з урахуванням чинного законодавства про створення сучасної матеріально-технічної бази виробництва і товарного обміну, активного використання прогресивних інформаційних технологій. Діяльність будь-якого підприємства водного транспорту можна охарактеризувати як процес, що постійно повторюється, тому логістичне управління можна розглядати як замкнений управлінський цикл, який також постійно повторюється. Як циклічний процес логістичне управління розглядають з позицій структурного, процесного та функціонального підходів, які тісно пов'язані між собою.

Діяльність підприємств водного транспорту як логістичної системи, тобто такої, що підлягає логістичному управлінню, може бути подана за фазовим поділом трьома блоками, зокрема [1]:

1) логістика постачання, під якою розуміють комплексне планування, управління та фізичне опрацювання потоку матеріалів, сировини, комплектуючих та відповідного інформаційного потоку від їх переміщення від постачальників до початкового виробничого складування;

2) логістика діяльності, яка включає управління процесами від початку виробництва до передавання послуг у сферу збуту;

3) логістика збуту, охоплює управління переміщенням готових виробів до замовника.

Відмінною рисою логістичного управління є системний, цілісний підхід до організації та здійснення переміщень матеріалів і готових виробів на всьому шляху від виготовлення, видобування до кінцевого споживання. Логістичний підхід надає можливість розглядати рух вантажу від постачальника до споживача як систему, що становить поєднання взаємодіючих логістичних ланцюгів. Характерне для логістичної концепції мислення системними категоріями вимагає трактування логістичних завдань як комплексу залежностей, а логістики – як єдиного замкненого в собі простору завдань підприємства. Дослідження показують, що у теорії управління підприємством така сфера завдань визначається як важлива функція підприємства [7, с.56]. Тобто логістика трактується як одна з важливих функцій, які реалізуються на підприємстві, серед яких можна виділити основні й допоміжні. Якщо

тракувати функції досліджень і розвитку, постачання, виробництва і збуту, які впливають безпосередньо з ринкових завдань як «основні функції» підприємства, то «допоміжними функціями», окрім логістичної, можна вважати ті функції, які стосуються персоналу, фінансів та інформації. Допоміжний характер цих функцій не означає другорядності їх ролі щодо основних функцій, а вказує на взаємозв'язок з останніми. Яка з функцій має більше значення для ефективності діяльності підприємства залежить від існуючої ситуації у сфері конкуренції і витрат. Натомість, якщо говорити про наскрізні функції, то тим самим наголошується на тому, що вони проникають через основні функції [8].

До основних функцій відносять:

- 1) постачання;
- 2) збут послуг, маркетинг;
- 3) дослідження і розвиток.

Враховуючи вищевказане допоміжними функціями є:

- ✓ фінанси;
- ✓ персонал;
- ✓ логістика;
- ✓ інформатика.

Логістичне управління здійснюється на основі загальних принципів управління з урахуванням специфіки логістичної діяльності. Серед принципів логістичного управління можна виділити такі:

- системність і комплексність, які полягають в управлінні всіма потоковими процесами у взаємодії та узгодженні окремих етапів бізнес-процесів з метою оптимізації всієї логістичної системи;
- узгодження критеріїв оцінки ефективності функціонування окремих ланок логістичного ланцюга на мікро- і макрологістичному рівнях;
- організацію обліку витрат на управління матеріальними й пов'язаними з ними інформаційними, фінансовими та сервісними потоками вздовж усього логістичного ланцюга;
- активне використання інформаційних технологій та сучасних методів моделювання в управлінні логістичними системами та ін.

Ефективна діяльність підприємства неможлива без упровадження інформаційної системи управління, наявність якої дозволяє швидше реагувати на зміни ринку, раціоналізувати управлінський процес, автоматизувати здійснення ряду операцій. Основними концептуальними положеннями логістичного підходу до управління внутрішньовиробничими потоками підприємств водного транспорту є сучасні тенденції в галузі управління потоками сировини та матеріалів, що передбачають перехід до гнучких планів діяльності, обміну та споживання. Наявність гнучких планів дозволяє уникнути проблем, пов'язаних із використанням традиційних методів управління внутрішніми потоками підприємств водного транспорту. Перш за все стає можливим складання більш збалансованих та внутрішньо узгоджених планів управління зазначеними потоками й фінансово-господарською господарською діяльністю підприємств водного транспорту. Крім того, до таких планів значно легше і простіше вносити необхідні корективи.

Висновки. Найдоцільнішим у сучасних умовах господарювання є логістичний підхід до формування стратегії інноваційного розвитку великих підприємств водного транспорту, під яким пропонується розуміти процес побудови механізму, за допомогою якого усі можливі стратегії діяльності окремих елементів логістичної системи підприємства повинні бути щільно пов'язані між собою та забезпечувати якомога скоріше досягнення загальної мети підприємства.

ЛІТЕРАТУРА

1. Хаджинова, О. В. Логістична стратегія управління витратами великого багатoproфільного промислового підприємства [Текст]: автореф. дис. ... канд. екон. наук: спец. 08.06.01

-
- «Економіка, організація і управління підприємствами» / О. В. Хаджинова. – Донецьк, 2006. – 23 с.
2. Амітан, В. Н. Логістизація процесів в організаційно-економічних системах [Текст] / В. Н. Амітан, Р. Р. Ларіна, В. Л. Пілюшенко. – Донецьк: ТОВ «Юго-Восток, Лтд», 2003. – 73 с.
 3. Антонюк, Л. Л. Інновації: теорія, механізм розробки та комерціалізації [Текст] / Л. Л. Антонюк, А. М. Поручник, В. С. Савчук. – К.: КНЕУ, 2003. – 394 с.
 4. Забуранна, Л. В. Логістичне управління підприємством: сутність та передумови розвитку [Текст] / Л. В. Забуранна // Сталій розвиток економіки. – 2010. – № 7. – С. 120-123
 5. Крикавський, Є. В. Логістика. Основи теорії: підручник для студ. вищ. навч. закладів [Текст] / Євген Васильович Крикавський. – Л.: Національний університет "Львівська політехніка", Інтеллект-Захід, 2004. – 416 с.
 6. Крикавський, Є. В. Логістика. Основи теорії: підруч. [Текст] / Є. В. Крикавський. – Львів: Національний університет «Львівська політехніка», Інтеллект-Захід, 2006. – 454 с.
 7. Друкер, П. Управление, нацеленное на результаты [Текст] / П. Друкер; пер. с англ. – М.: Технологическая школа бизнеса, 1994. – 200 с.
 8. Бауэрсокс, Дональд Дж. Логистика: интегрированный процесс снабжения и сбыта [Текст] / Дональд Дж. Бауэрсокс, Дейвид Дж. Клосс. – М.: Олимп-Бизнес, 2000. – 608 с.

Алышанов Фаиг Фархад оглы

ФОРМИРОВАНИЕ ЛОГИСТИЧЕСКОЙ СТРАТЕГИИ УПРАВЛЕНИЯ ПРЕДПРИЯТИЕМ ВОДНОГО ТРАНСПОРТА

В статье рассмотрены основные научные подходы к определению сущности логистического управления предприятием водного транспорта, обоснованно цели и принципы логистического управления. Раскрыты общие принципы логистического управления. Выделены основные и дополнительные функции логистического управления. Проанализированы основные причины, обуславливающие сложности имплементации основных положений логистики на предприятиях водной отрасли.

Ключевые слова: логистика, логистическое управление, логистический подход, логистическая система, материальные потоки, информационная логистическая система.

Alishanov Faig Farhad oglu

FORMATION OF LOGISTICS ENTERPRISE MANAGEMENT STRATEGY OF WATER TRANSPORT

In the article the basic scientific approaches to defining the essence of logistics management now water transport, grounded purpose and principles of logistics management. Reveals the general principles of logistics management. Thesis there is determined basic and advanced features of logistics management. The basic causes that contribute to the complexity of implementing the main provisions of logistics enterprises water industry.

Keywords: logistics, logistics management, logistics approach, logistic system, material flow, logistics information system.